

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»**

Кафедра гуманітарної та соціально-економічної підготовки

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОДФ 2. 20 ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
ОСНОВАМИ КУЛЬТУРИ І ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ**

підготовки

бакалаврів
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності

012 Дошкільна освіта
(код і найменування спеціальності)

Дніпро-2024 рік

Робоча програма освітнього компонента **ОДФ 2. 20 Література для дітей дошкільного віку з основами культури і техніки мовлення** для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для здобувачів вищої освіти I курсу.

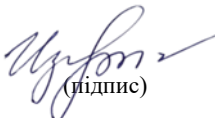
Розробник: Людмила Лук'яник, доцент кафедри педагогіки та психології

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «26» серпня 2024 року № 01

Зав. кафедри Станіслав САПОЖНИКОВ, д-р, пед. н., професор
(підпис)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «28» серпня 2024 року

Завідувач навчально-методичного відділу Інна ЗЕРКАЛЬ
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Передумови вивчення навчальної дисципліни	ОДФ 2. 01 Вступ до спеціальності та професійна етика ОДФ 2. 03 Педагогіка загальна ОДФ 2. 06 Психологія загальна	
Курс	1	1
Семестр / триместр	2	2-3 триместр
Загальний обсяг годин / кредитів	150/5	150/5
Кількість змістових модулів	4	4
Годин на аудиторне вивчення	58	20
Годин на самостійне вивчення	92	130
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.

Курс «Література дітей дошкільного віку з основами культури і техніки мовлення» займає одне з чільних місць в підготовці вихователя, адже художня література впливає на особистість майбутнього наставника, формує його світогляд, естетичні смаки, сприяє підвищенню його загального культурно-освітнього рівня. Дитяча література, її тематичний і духовний потенціал знаходять застосування у всьому освітньому процесі. Враховуючи вікові особливості дітей дошкільного віку, вихователь повинен ще й добре володіти текстами дитячої літератури, а також основами культури мовлення та виразного читання.

Мета курсу: формування системи знань про дитячу літературу як органічну частину художньої літератури, її специфічні особливості та етапи становлення; ознайомлення із текстами української та зарубіжної дитячої літератури, яка адресована дітям дошкільного віку, та їх аналіз; підвищення рівня загальної та мовної культури майбутніх вихователів; навчання студентів досконалому володінню мовними засобами; формування навичок вести монологічне чи діалогічне мовлення й виразно читати літературні твори, дотримуючись норм сучасної української мови та мовленнєвого етикету; сприяти кращому емоційному та літературному осмисленню й розумінню студентами текстового матеріалу; розвивати уміння застосовувати елементи техніки мовлення та прийоми виразного читання в освітньому процесі ЗДО.

Місце дисципліни в підготовці майбутнього вихователя визначає вже сама фундаментальність художньої літератури для дитячого розвитку в плані розширення його інтелектуального, морального, естетичного розвитку. Вивчення курсу передбачає формування естетичного смаку, високої читацької та загальної культури; вміння використовувати текстовий матеріал в освітньому процесі, а також формування практичних навичок роботи з книгою у дитячому колективі та під час індивідуальних занять (відповідно до положень програм).

Завдання курсу полягає в тому, щоб студенти отримали знання про етапи становлення і розвитку дитячої літератури від найдавніших часів до сьогодення; відомості про авторів, про різножанрові твори дитячої літератури, їхні стилеві особливості; вміння літературознавчого аналізу творів та визначення художньо-естетичної цінності текстів дитячої літератури; навички роботи з критичною та теоретичною літературою з предмета; самостійної роботи з дитячою книгою та періодикою, а також щоб засвоїли необхідні знання про пізнавальну, виховну та

естетичну функції дитячої літератури; вміння психологічного та диференційованого підходу до роботи в різних вікових групах; також завдання курсу полягає у формуванні мовної професійної культури майбутніх вихователів, відпрацюванні техніки мовлення студентів.

Після вивчення освітнього компоненту **ОДФ 2. 20 Література для дітей дошкільного віку з основами культури і техніки мовлення, зокрема змістових модулів 1-2 студенти повинні знати:**

- кращі зразки багатого своїми жанрами і мотивами українського фольклору і фольклору народів світу як суттєвої частини загальнонаціональної народної творчості;
- творчість класиків та сучасних письменників української та зарубіжної літератури в колі дитячого читання;
- поетичні та прозові твори класичної та сучасної вітчизняної і зарубіжної літератури в колі дитячого читання.

вміти:

- складати анотації, підбирати книги для роботи з дітьми різних вікових категорій дитячого садка;
- виразно читати і розповідати дітям;
- визначити художню цінність творів та їх естетичної якості, вплив на емоційні почуття дошкільника;
- навчити і розвивати у дітей здатність естетичного сприймання творів мистецтва, прищепити любов до книги.

Після вивчення змістових модулів 3-4 студенти повинні знати:

- теоретико-практичні засади культури мовлення, норми сучасної української мови та принципи її основних комунікативних ознак;
- норми мовленнєвого етикету;
- особливості та специфіку мистецтва виразного читання як одного із складових синкретичної природи театрального жанру;
- основні положення засобів логіко-емоційної виразності читання;
- особливості аналізу та підготовку до читання й виконання різножанрових творів письменників-класиків та сучасних дитячих письменників.

вміти:

- дотримуватися норм сучасного правопису української мови та здійснювати самоаналіз культури власного усного й писемного мовлення;
- використовувати у практичній педагогічній діяльності складові техніки мовлення та деякі методи й прийоми театральної педагогіки;
- підбирати різножанрові твори для читання дітям дошкільного віку, враховуючи психолого-педагогічні особливості їхнього розвитку;
- самостійно опрацьовувати партитуру твору для виразного читання, враховуючи специфіку жанру;
- майстерно виконувати літературні твори для дітей, враховуючи структурні елементи техніки мовлення, засоби мовної та логіко-емоційної виразності читання;
- здійснювати театралізовану постановку літературного твору для дітей чи з дітьми, враховуючи алгоритм розробки сценарію п'єси на основі художнього тексту.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи з навчальної дисципліни **ОДФ 2. 20 Література для дітей дошкільного віку з основами культури і техніки мовлення** студенти, майбутні вихователі закладів дошкільної освіти, **набувають таких компетентностей:**

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого - педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності :

- КЗ-3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- КЗ-4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- КЗ-7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- КЗ-8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

- КС-3.** Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.
- КС-5.** Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.
- КС-6.** Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.
- КС-7.** Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).
- КС-11.** Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.
- КС-13.** Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо- продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

Опанування освітнього компонента **ОДФ 2. 20 Література дітей дошкільного віку з основами культури і техніки мовлення** забезпечить наступні програмні результати:

- ПР-05** Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.
- ПР-06** Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
- ПР-07** Планувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.
- ПР-08** Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.
- ПР-15** Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.
- ПР-18** Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
- ПР-20** Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методів і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ. Джерела дитячої літератури. Зародження та становлення авторської української та зарубіжної дитячої літератури.

Тема 1. Вступ до курсу «Література для дітей дошкільного віку».

Дитяча література як навчальна дисципліна у системі підготовки вихователів у дошкільних закладах. Література для дітей – органічна частина художньої літератури. Специфіка дитячої літератури, що зумовлена віковими особливостями юних читачів. Наукові дослідження в галузі дитячої літератури. Роль літератури у розумовому, моральному та естетичному вихованні дітей дошкільного віку. Джерела дитячої літератури. Характер дитячої авторської літератури та її різновиди. Хрестоматії та збірки творів для дітей дошкільного віку. Основи теорії літератури.

Тема 2. Фольклор як першоджерело дитячої літератури.

Українська народна творчість – основа дитячої літератури. Жанри й види фольклору для дітей дошкільного віку. Поезія пестування (потішки, утішки, забавлянки, чукикалки, колискові пісні). Дитячий фольклор. (небилиці, заклички, примовки, лічилки, дражнилки, мирилки, страшилки, скоромовки). Календарно-обрядова поезія для дітей. Пареміографія, можливості її використання у роботі з дітьми дошкільного віку. Епічні твори народної словесності у дитячому читанні і їх значення для пізнавально-виховного процесу. Поняття про міф. Міфи як різновид дитячої літератури. Особливості їх використання у роботі з дітьми. «Біблійні оповіді» у дитячому читанні, їх роль у пізнавальному та естетичному розвитку дітей. Героїчний епос, адаптований для дитячого сприйняття. Казка як жанр фольклору. Народні казки і їх різновиди. Казки про тварин. Чарівні казки. Соціально-побутові казки. Ідейний зміст казок. Художні особливості казок. Байка як різновид дитячої літератури.

Тема 3. Давня українська література. Зародження та розвиток дитячої літератури в Україні (X-XIX).

Перші школи в Київській Русі, їх значення і роль у розвитку освіти та культури. Літературні пам'ятки доби Київської Русі у дитячому читанні. Призначення та особливості друкованих книжок для дітей у другій половині XVI початку XVII століття. Козацькі читанки та віршова література XVII століття. Роль Г. Сковороди у становленні та розвитку дитячої літератури.

Тема 4. Нова українська дитяча література (XIX-поч. XX ст.)

Загострення уваги української інтелігенції до національної освіти, виховання, дитячої літератури. Роль Т. Шевченка у становленні дитячої літератури в Україні. Погляди на освіту і виховання. Твори Т. Шевченка у дитячому читанні. Марко Вовчок – основоположник дитячої прози. Перекладацька діяльність. Казки Марка Вовчка, їх особливості. Роль І. Франка у розвитку дитячої літератури як письменника, критика і теоретика. Творчість Л. Глібова для дітей. Естетичне і виховне значення пейзажної лірики українських поетів для розвитку дітей дошкільного віку (Олександр Олесь, Я. Щоголів, П. Грабовський, І. Манжура). Дитячі твори українських письменників-педагогів (Б. Грінченко, Б. Лепкий, С. Васильченко, Марійка Підгірянка, Уляна Кравченко, Дніпрова Чайка) як втілення власних педагогічних ідей. Видані заслуги Олени Пчілки як редакторки, видавчині, письменниці, громадської діячки у розвитку дитячої літератури. Модернізм і дитяча література. Твори Лесі Українки у дитячому читанні. Психологізм та моральність – основні риси дитячих творів М. Коцюбинського. Становлення української дитячої драматургії (Олександр Олесь, Дніпрова Чайка). Виникнення дитячого театру. Дитячі журнали та альманахи («Дзвінок», «Молода Україна»).

Тема 5. Зарубіжна дитяча література (XVII-XIX ст.).

Роль Я. А. Коменського, чеського педагога і письменника, у становленні дитячої літератури. Перша дитяча енциклопедія «Світ в картинках». Творчість Ш. Перро як засновника жанру авторської казки. Доба Просвітництва – час виникнення дитячої літератури в Англії. Авторська казка доби романтизму у Німеччині (брати Грімм, Гофман, В. Гауф) та Франції (Жорж Санд). Казкарі постромантичної доби (Ф. Баум, Л. Керрол, Р. Кіплінг, О. Вайльд, К. Коллоді, Закаріас Топеліус-молодший, Д. Харріс). Король казки Г. Х. Андерсен, Міжнародна премія Г.-Х. Андерсена у галузі дитячої літератури (Почесний список Андерсена). Виховна дитяча література XIX – поч. XX ст. (Ч. Діккенс, М. Додж, М. Твен). Творчість К. Ушинського для дітей дошкільного віку. Мультиплікаційні та кінофільми за сюжетами творів світової дитячої літератури.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Здобутки української та зарубіжної літератури для дітей у XX-XXI ст.

Тема 6. Новітня українська дитяча література XX століття.

Особливості розвитку дитячої літератури у XX столітті. Антиказкова кампанія та її подолання. Досягнення у галузі авторської казки у першій пол. XX ст. (О. Іваненко, Н. Забіла, П. Тичина, В. Врублевська, М. Йогансен). Тематика та жанри прозових творів для

дітей першої половини ХХ століття (О Копиленко, О. Донченко, О. Іваненко, М. Трублаїні, Ю. Збанацький, В. Сухомлинський, Н. Забіла, М. Стельмах). Поетична творчість для найменших (Н. Забіла, П. Тичина, М. Рильський, П. Воронько, В. Бичко, Б. Чалий, Д. Павличко, М. Познанська, Т. Коломієць). Драматичні твори для дітей (П. Глазовий, І. Кочерга, Я. Мамонтов, А. Шиян). Здобутки письменників-шістдесятників для дітей дошкільного віку. (М. Вінграновський, І. Калинець, Л. Костенко, В. Симоненко, В. Близнець, І. Жиленко). Творчість В. Нестайка, В. Рутківського, Ю. Ярмиша та А. Дімарова для дітей. Літературні премії в галузі дитячої літератури. Дитячі журнали ХХ століття, їх характеристика. Українські дитячі видавництва. Творчість письменників українського зарубіжжя для дошкільнят (Іван Багряний, Р. Завадович, Василь Королів-Старий, Н. Мудрик-Мриц, К. Перелісна, Леонід Полтава, Л. Храплива-Щур, Г. Черінь, Г. Чорнобицька).

Тема 7. Сучасна українська література для дітей (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.)

Народознавча тематика у дитячій літературі для дошкільнят 90-их років. Поетичні твори для дітей дошкільного віку (І. Андрусак, Ю. Бедрик, В. Голобородько, М. Григорів, Р. Скиба, С. Пантюк, Галина Малик, Г. Кирпа, О. Кротюк, В. Правоторова, М. Савка, О. Сенатович). Казкова проза для дітей (І. Андрусак, Д. Матіяш, З. Мензатюк, Тарас і Мар'яна Прохаськи, Г. Ткачук, С. Гридін, О. Дерманський, Галина Малик, З. Мензатюк, О. Росич, М. Павленко, Г. Пагутяк). Тематика та жанри прози для дітей дошкільного віку (аніمالістичні та реалістичні твори). Література рідного краю для дошкільнят. Дитячі журнали незалежної України. Сучасні видавництва для дітей. Дитяча книга в інтернет-просторі.

Тема 8. Зарубіжна дитяча література ХХ-поч. ХХІ ст.

Основні тенденції розвитку дитячої літератури цього періоду. Жанрова трансформація казки (А. Мілн, Д. Родарі, Х'ю Лофтінг, Еріх Кестнер, Дж. Крюс, Сельма Лагерлеф, А. Ліндгрен, Туве Маріка Янсон, Отфріда Пройслера, Памели Треверс, Міхаеля Енде, Фелікс Зальтен, Я. Корчак, В. Дісней, Е. Петішка). Аніمالістичні твори зарубіжних письменників для дітей (М. Келлаган, Дж. Кервуд, Ф. Моует, Д. Даррел, Е. Сетон-Томпсон, Ян Грабовський). Особливості поезії для дітей Я. Бжехви, Ю. Тувіма. Сучасна зарубіжна література для дітей: жанрово-стильові особливості (А. К. Вестлі, Р. Дал, К. Нестлінгер, Д. Джонс, Е. Портер, А. Прейсен, Г. Касдепке). Мультиплікаційні фільми за сюжетами творів світової дитячої літератури ХХ поч.-ХХІ ст.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Культура мовлення у педагогічній роботі

Тема 9. Культура мовлення як навчальна дисципліна. Літературна мова. Мова і мовне спілкування. Літературна мова. Культура мови. Культура мовлення. Культура спілкування. Міжособистісні взаємини у спілкуванні. Культура мовлення в роботі педагога. Українська мова серед інших мов світу. Мовна ситуація в Україні.

Тема 10. Мова і мовлення. Мовна норма як канон мовлення. Мова як засіб спілкування. Функції мови. Літературна мова і норми літературної мови. Мовна норма. Критерії мовної норми. Типи мовних норм. Сильні і слабкі мовні норми. Норма літературної мови і нормативне мовлення. Двоакість літературних норм. Основні ознаки культури мовлення. Комунікативні якості культури мови.

Тема 11. Культура професійної комунікації. Педагогічне мовлення. Слово і педагогічна майстерність. Стиль мовлення. Індивідуальний стиль мовленнєвої поведінки. Імпровізаційність, організація діалогу, експресивність. Образність і метафоричність слова. Комунікативна техніка – основа педагогічної техніки. Педагогічне мовлення. Комунікативна поведінка педагога.

Тема 12. Культура монологічного і діалогічного мовлення. Монолог. Діалог. Бесіда. Види бесід. Контакт. Типи контактів. Невербальні засоби спілкування. Публічний виступ.

Тема 13. Мовленнєвий етикет. Мовний етикет. Етикет. Мовленнєва етика. Етика, мовний етикет, мовленнєвий етикет. Словесний рівень етикету. Різновиди мовленнєвих ситуацій. Тональності спілкування. Поради для етикетного спілкування. Рекомендації для адресанта і адресата.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Техніка мовлення та виразне читання

Тема 14. Техніка мовлення. Засоби логіко-емоційної виразності читання. Техніка мовлення. Засоби логіко-емоційної виразності мовлення. Невербальна комунікація: оптико-кінетична система, паралінгвістична система, екстралінгвістична система. Елементи техніки мовлення.

Тема 15. Дихання. Типи дихання. Голос. Основні властивості добре поставленого голосу. Голосовий апарат. Органи мовлення. Вправи на дихання. Вправи на постановку голосу.

Тема 16. Дикція. Орфоепія. Засоби логіко-емоційної виразності. Інтонація, пауза, словесний наголос. Темп. Темпоритм. Вправи на дикцію. Вправи з орфоепії.

Тема 17. Текст. Мистецтво читання тексту. Текст: поняття, особливості. Мовні засоби тексту. Рівні тексту. Одиниці тексту. Категорії тексту. Функції тексту. Різновиди тексту. Читання текстів за знаками партитури.

Тема 18. Твір. Мистецтво розуміння твору. Читання як розуміння. Твір. Пізнання твору – «читання-спілкування». Розуміння твору через читання тексту (інтерпретація). Проекція тексту. Літературне мислення. Сприймання художнього тексту.

Тема 19. Культура мовлення, читання, декламування. Формування і розвиток навички читання у ЗДО. Літературознавча пропедевтика і досвід читацької діяльності. Розвиток творчої діяльності на основі прочитаного. Культура мовлення, читання, декламування.

Тема 20. Особливості читання творів різних жанрів. Байка. Вірш. Оповідання. Казка. Виразне читання творів. Розмітка тексту знаками партитури.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												Форма контролю
	денна форма						Заочна форма						
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі					
		л	п	лб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Становлення і розвиток дитячої літератури													
Тема 1. Вступ до курсу «Література для дітей дошкільного віку з основами культури і техніки мовлення	8	2				6	8	2				6	У
Тема 2. Фольклор як першоджерело дитячої літератури	10	2	2			6	10	2				8	Т
Тема 3. Давня українська література. Зародження та розвиток дитячої літератури в Україні (10-18 ст.)	6	2				4	6					6	П
Тема 4. Нова українська дитяча література (19-поч. 20 ст.)	10	2	2			6	10	2				8	П
Тема 5. Зарубіжна дитяча література (17-19 ст.)	10	2	2			6	10	2				8	КР
Разом за змістовим модулем 1.	44	10	6			28	44	8				36	
Змістовий модуль 2. Здобутки української та зарубіжної літератури для дітей у XX-XXI ст.													
Тема 6. Новітня українська дитяча література XX ст.	10	2	2			6	10					10	У, Т
Тема 7. Сучасна українська література для дітей(кінець XX – поч. XXI ст.)	14	2	2			10	14	2				12	У, П
Тема 8. Зарубіжна дитяча література XX – поч. XXI ст.	14	2	2			10	14	2				12	У, Е
Разом за змістовим модулем 2.	38	6	6			26	38	4				34	

Змістовий модуль 3. Культура мовлення у педагогічній роботі													
Тема 9. Культура мовлення як навчальна дисципліна. Літературна мова.	4	2				2	4	2				2	У, Т
Тема 10. Мова і мовлення. Мовна норма як канон мовлення.	4	2				2	4					4	У, Т
Тема 11. Культура професійної комунікації. Педагогічне мовлення.	4	2				2	4					4	У, П
Тема 12. Культура монологічного і діалогічного мовлення.	4		2			2	4		2			2	У, Т
Тема 13. Мовленнєвий етикет.	4		2			2	4					4	У, П
Разом за змістовим модулем 3.	20	6	4			10	20	2	2			16	
Змістовий модуль 4. Техніка мовлення та виразне читання													
Тема 14. Техніка мовлення. Засоби логіко-емоційної виразності читання.	4	2				2	4	2				2	У
Тема 15. Дихання. Типи дихання. Голос.	6		2			4	6					6	У
Тема 16. Дикція. Орфоепія. Засоби логіко-емоційної виразності.	12		4			8	12					12	У, Т
Тема 17. Текст. Мистецтво читання тексту.	10	2	2			6	10					10	У, Т, СХ
Тема 18. Твір. Мистецтво розуміння твору.	6		2			4	6					6	У, СХ
Тема 19. Культура мовлення, читання, декламування.	4	2				2	4					4	У
Тема 20. Особливості читання творів різних жанрів.	6	2	2			2	6	2				4	У, КР
Разом за змістовним модулем 4.	48	8	12			28	48	4				44	
Усього годин	150	30	28			92	150	18	2			130	

Форми контролю: усне опитування – У
 контрольні роботи – КР
 перевірка конспектів – ПК
 тестування – Т
 есе – Е
 презентація – П
 складання схем/таблиць – СХ/Т

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
Змістовий модуль 1. Становлення і розвиток дитячої літератури.				
1	Дитяча література як навчальна дисципліна у системі підготовки вихователів у ЗДО.	2	2	-
2	Українська народна творчість – основа дитячої літератури.	2	2	-
3	Літературні пам'ятки доби Київської Русі в колі дитячого читання.	2	-	-
4	Роль Т. Шевченка у становленні дитячої літератури в Україні.	2	2	-
5	Роль Я. А. Коменського, чеського педагога і письменника, у становленні дитячої літератури.	2	2	
Змістовий модуль 2. Здобутки української та зарубіжної літератури для дітей у XX-XXI ст.				
6	Особливості розвитку дитячої літератури у XX ст.	2	-	
7	Тематичне та жанрове розмаїття української дитячої літератури кінця XX – початку XXI с.	2	2	
8	Основні тенденції розвитку зарубіжної дитячої літератури XX – поч. XXI ст.	2	2	
Змістовий модуль 3. Культура мовлення в педагогічній роботі				
9	Мова і мовлення. Культура мовлення в роботі педагога.	2	2	
10	Мова як засіб спілкування: функції мови, норми літературної мови, основні ознаки культури мовлення.	2	-	
11	Слово і педагогічна майстерність.	2	-	
Змістовий модуль 4. Техніка мовлення та виразне читання				
12	Техніка мовлення: поняття й категорії.	2	2	
13	Текст: мовні засоби, рівні, одиниці, категорії функції тексту.	2		
14	Формування і розвиток навички читання у ЗДО.	2		
15	Особливості читання творів різних жанрів.	2	2	
Усього годин		30	18	-

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
Змістовий модуль 1. Становлення і розвиток дитячої літератури.				
1	Календарно-обрядова поезія для дітей дошкільного віку. Пареміографія, можливості її використання у роботі з дошкільнятами.	2	-	1
2	Започаткування та розвиток жанру авторської казки. Казкові твори для дітей дошкільного віку Марка Вовчка, І. Франка, Лесі Українки, Михайла Коцюбинського.	2	-	1
3	Зарубіжна авторська казка у дитячому читанні: Ш. Перро, брати Грім, Гофман, Л. Керрол та інші.	2	-	1

Змістовий модуль 2. Здобутки української та зарубіжної літератури для дітей у XX-XXI ст.				
4	Жанрово-стильові особливості творів О. Іваненко, Н. Забіли, Т. Коломієць, В. Сухомлинського, В. Нестайка для дітей-дошкільнят.	2	-	1
5	Тематика та жанри прози для дітей дошкільного віку (аніمالістичні та реалістичні твори) сучасної української літератури кінця XX – початку XXI ст.	2	-	1
6	Жанрова трансформація казки у творчості А. Мілна, Д. Родарі, С. Лагерлеф, А. Ліндгрєн, Туве Маріки Янсон, Я. Корчака.	2	-	1
Змістовий модуль 3. Культура мовлення в педагогічній роботі				
7	Культура монологічного і діалогічного мовлення. Невербальні засоби спілкування.	2	2	1
8	Мовний та мовленнєвий етикет.	2	-	1
Змістовий модуль 4. Техніка мовлення та виразне читання				
9	Дихання. Голос. Вправи на постановку дихання та голосу.	2	-	1
10	Дикція. Орфоєпія. Засоби логіко-емоційної виразності.	4	-	1
11	Особливості читання текстів за знаками художньої партитури тексту.	2	-	1
12	Літературне мислення та особливості сприймання художнього тексту.	2	-	1
13	Особливості виразного читання віршованих творів різних жанрів.	2	-	1
Усього годин		28	2	13

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
Змістовий модуль 1. Становлення і розвиток дитячої літератури.				
1	Тема 1. Вступ до курсу «Література для дітей дошкільного віку з основами культури і техніки читання».	6	6	1,5
	Основи теорії літератури. Джерела дитячої літератури. Хрестоматії та збірки творів для дітей дошкільного віку.	2	2	0,5
	Наукові дослідження в галузі дитячої літератури. Роль літератури в розумовому, моральному та естетичному вихованні дітей дошкільного віку.	2	2	0,5
	Характер дитячої авторської літератури та її різновиди.	2	2	0,5
2	Тема 2. Фольклор як першоджерело дитячої літератури.	6	8	3
	Міфи як різновид дитячої літератури. «Біблійні оповіді» у дитячому читанні, їх роль у пізнавальному та естетичному розвитку дітей.	2	2	1
	Героїчний епос, адаптований для дитячого сприйняття. Байка як різновид дитячої літератури.	2	2	1
	Народні казки та їх різновиди: про тварин, чарівні, соціально-побутові.	2	4	1
3	Тема 3. Давня українська література. Зародження та розвиток дитячої літератури в Україні (X-XIX ст.).	4	6	1,5

	Призначення та особливості друкованих книжок для дітей в 2 половині 16 – початку 17 ст. Козацькі читанки та віршова література 17 ст.	2	2	0,5
	Роль Г. Сковороди у становленні та розвитку дитячої літератури.	2	4	1
4	Тема 4. Нова українська дитяча література (XIX-поч. XX ст.).	6	8	3
	Роль Марка Вовчка, І. Франка, Л. Глібова, Олександра Олеся та інших письменників у розвитку дитячої літератури.	2	2	1
	Дитячі твори українських письменників-педагогів (Б. Грінченко, Б. Лепкий, с. Васильченко, Марійка Підгірянка, Уляна Кравченко, Дніпрова Чайка).	2	2	1
	Творчість Олени Пчілки та Лесі Українки в колі дитячого читання. Психологізм та моральність дитячих творів М. Коцюбинського.	2	4	1
5	Тема 5. Зарубіжна дитяча література (17 – 19 ст.)	6	8	3
	Авторська казка доби романтизму в Німеччині (брати Грімм, Гофман, В. Гауф) та Франції (Жорж Санд). Казкарі постромантичної доби (Ф. Баум, Л. Керрол, Р. Кіплінг, О. Вайльд та інші).	2	4	1
	Король казки Г. Х. Андерсен. Особливості творчості данського письменника.	2	2	1
	Виховна дитяча література 19-поч. 20 ст. (Ч. Діккенс, М. Додж, М. Твен). Мультиплікаційні та кінофільми за сюжетами творів світової дитячої літератури.	2	2	1
Змістовий модуль 2. Здобутки української та зарубіжної літератури для дітей у XX-XXI ст.				
6	Тема 6. Новітня українська дитяча література XX ст.	6	10	3
	Досягнення в галузі авторської казки та інших жанрів прозової літератури для дітей у 1 половині XX ст. (О. Іваненко, Н. Забіла, П. Тичина, В. Врублевська, М. Йогансен)	2	2	1
	Поетична творчість для найменших (Н. Забіла, П. Тичина, М. Рильський, П. Воронько та інші). Драматичні твори для дітей (П. Глазовий, І Кочерга, А. Шиян, Я Мамонтов).	2	4	1
	Здобутки письменників-шістдесятників для дітей дошкільного віку (М. Вінграновський, І Калинець, Л. Костенко, В. Симоненко та інші). Творчість В. Нестайка для дітей.	2	4	1
7	Тема 7. Сучасна українська література для дітей (кінець XX – початок XXI ст.)	10	12	4,5
	Поетичні твори для дітей дошкільного віку (І. Андрусяк, Ю. Бедрик, В. Голобородько, М. Григорів, Р. Скиба).	2	2	1
	Поетичні твори для дітей дошкільного віку (С. Пантюк, Галина Малик, Г. Кирпа, О. Кротюк, В. Правоторова, М. Савка, О. Сенатович).	2	2	1
	Казкова проза для дітей (І. Андрусяк, Д. Матіяш, З. Мензатюк, Г. Ткачук, Галина Малик, О. Росич, М. Павленко).	2	2	1
	Казкова проза для дітей (Тарас і мар'яна Прохаськи, С. Гридін, О. Дерманський, Г. Пагутяк).	2	2	1
	Література рідного краю для дошкільнят. Дитячі журнали незалежної України. Сучасні видавництва для дітей. Дитяча книга в інтернет-просторі.	2	4	0,5

8	Тема 8. Зарубіжна дитяча література ХХ-початку ХХІ ст.	10	12	4
	Жанрова трансформація казки у творчості Х'ю Лофтінга, Еріха Кестнера, Дж. Крюса, Отфріда Пройслера, Міхаеля Енде, В. Діснея та інших.	2	2	1
	Анімалістичні твори зарубіжних письменників для дітей (М. Келлаган, Дж. Кервуд, Ф. Моует, Д. Даррел, Е. Сетон-Томпсон, Ян Грабовський).	2	2	1
	Особливості поезії для дітей Я. Бжехви, Ю. Тувіма.	2	2	0,5
	Сучасна зарубіжна література для дітей (А. К. Вестлі, Р. Дал, К. Нестлінгер, Д. Джонс, Е. Портер, А. Прейсен, Г. Касдепке)	2	4	1
	Мультиплікаційні фільми за сюжетами творів світової дитячої літератури ХХ – початку ХХІ ст.	2	2	0,5
Змістовий модуль 3. Культура мовлення в педагогічній роботі				
9	Тема 9. Культура мовлення як навчальна дисципліна. Літературна мова.	2	2	0,5
	Культура мовлення як складник професійної майстерності педагога. Українська мова серед інших мов світу. Мовна ситуація в Україні.	2	2	0,5
10	Тема 10. Мова і мовлення. Мовна норма як канон мовлення.	2	4	0,5
	Критерії мовної норми. Типи мовних норм. Сильні і слабкі мовні норми. Функціональні стилі сучасної української літературної мови.	2	4	0,5
11	Тема 11. Культура професійної комунікації. Педагогічне мовлення.	2	4	1
	Мовлення як складова професійного іміджу майбутнього вихователя. Імпровізаційність, організація діалогу, експресивність. Образність і метафоричність слова.	2	4	1
12	Тема 12. Культура монологічного і діалогічного мовлення.	2	2	1
	Види бесід. Типи контактів. Публічний виступ. Оволодіння навичками ораторського мистецтва.	2	2	1
13	Тема 13. Мовленнєвий етикет.	2	4	0,5
	Словесний рівень етикету. Різновиди мовленнєвих ситуацій. Тональності спілкування.	2	4	0,5
Змістовий модуль 4. Техніка мовлення та виразне читання				
14	Тема 14. Техніка мовлення. Засоби логіко-емоційної виразності читання.	2	2	0,5
	Невербальна комунікація: оптико-кінетична система, паралінгвістична система, екстралінгвістична система. Елементи техніки мовлення.	2	2	0,5
15	Тема 15. Дихання. Типи дихання. Голос.	4	6	2
	Голосовий апарат. Основні властивості добре поставленого голосу. Вправи на постановку голосу.	2	4	1
	Органи мовлення. Вправи на відпрацювання правильного дихання. Відпрацювання фонаційного дихання.	2	2	1
16	Тема 16. Дикція. Орфоепія. Засоби логіко-емоційної виразності.	8	12	3
	Темп. Темпоритм.	2	2	0,5

	Інтонаційно-виразні засоби мовлення в роботі вихователя ЗДО.	2	4	0,5
	Інтонація, пауза, словесний наголос.	2	2	1
	Вправи на відпрацювання дикції та орфоєпії.	2	4	1
17	Тема 17. Текст. Мистецтво читання тексту.	6	10	1,5
	Текст: поняття, особливості, рівні та одиниці тексту.	2	4	0,5
	Лінгвістичний аналіз текстів різних стилів.	2	2	0,5
	Методика написання логіко-емоційної партитури тексту.	2	4	0,5
18	Тема 18. Твір. Мистецтво розуміння твору.	4	6	1
	Алгоритми ідейно-тематичного аналізу віршованих творів для дітей дошкільного віку.	2	2	0,5
	Алгоритми ідейно-тематичного аналізу прозових творів для дітей дошкільного віку.	2	4	0,5
19	Тема 19. Культура мовлення, читання, декламування.	2	4	1
	Літературознавча пропедевтика і досвід читацької діяльності. Розвиток творчої діяльності на основі прочитаного.	2	4	1
20	Тема 20. Особливості читання творів різних жанрів.	2	4	1
	Драматизація та інсценізація як засоби розвитку читацької компетентності у дошкільників.	2	4	1
Усього годин		92	130	37

8. Індивідуальні науково-дослідні завдання для студентів до змістових модулів 1-2.

Тема 1. Вступ до курсу «Література для дітей дошкільного віку з основами культури і техніки мовлення»

Укласти таблицю “Дослідження дитячої літератури: тематика та проблематика”, використовуючи вісник ЦДЛДЮ «Література. Діти. Час» та Інтернет-джерела:

- <http://www.chl.kiev.ua/key/Books/ShowBook/124>: Сайт Національної бібліотеки для дітей(координатор Наталя Марченко)
- <http://urccyl.com.ua/ua/> Сайт Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва:
- <http://litakcent.com/> веб-портал про сучасну українську та зарубіжну літературу
- <http://www.uamodna.com/articles/portaly-dytyachoyi-knygy/> Портали Простір дитячої книжки. Барабука, Казкарка, Букмоль, Читомо .

Форма контролю: перевірка таблиці.

Тема 2. Фольклор як першоджерело дитячої літератури.

1. Укласти список фольклорних творів (10-15 джерел) для читання дітям різних вікових груп, різноманітних за жанрами і тематикою.
2. Проаналізувати 4-5 колискових за планом:
 - зміст, мотив;
 - наявність міфологічних образів;
 - використовувана лексика;
 - наявність повторів;
 - художні засоби;
 - форма викладу;
 - поетичний синтаксис.
3. Прочитати народні казки (по 5 кожного виду), визначити їх особливості за зразком: назва казки, вид, особливості (герої, події, сюжет).
4. Підготувати презентацію «Пареміографія у дитячому читанні» або підготувати буктрейлер на казки різних народів (3-4), що мають спільний мандрівний сюжет.

Форма контролю: демонстрування на практичному занятті.

Тема 3. Давня українська література. Зародження і розвиток української дитячої літератури.

Створити мультимедійну презентацію про життя Г. Сковороди, яка буде цікава старшим дошкільнятам.

Форма контролю: демонстрування на практичному занятті.

Тема 4. Нова українська дитяча література (XIX – поч. XX ст.)

За лекційним матеріалом складіть таблицю за розділами: прізвище письменника, твір для дітей дошкільного віку (з вказівкою віку), жанр твору, мотивація до прочитання (2-3 речення). Наприклад, вважаю, що цей твір треба прочитати, оскільки він формує, виховує, впливає на естетичні (моральні, патріотичні) почуття дітей тощо. тезаурус (словник до теми), демонструючи логічні взаємозв'язки).

Форма контролю: демонстрування таблиці на практичному занятті.

Тема 5. Зарубіжна дитяча література (XVII-XIX ст.) (одне завдання на вибір).

1. Укласти список екранізованих творів казкарів-романтиків, що увійшли в дитяче читання, і проаналізувати причини їх популярності.
2. Підготувати буктрейлер на книгу, яку порекомендуєте батькам для читання дітям 3 років із зарубіжної літератури цього періоду.
3. Підготувати буктрейлер на книгу, яку порекомендуєте батькам для читання дітям 4 років із зарубіжної літератури цього періоду.
4. Підготувати буктрейлер на книгу, яку порекомендуєте батькам для читання дітям 5 років із зарубіжної літератури цього періоду.
5. Підготувати буктрейлер на книгу, яку порекомендуєте батькам для читання дітям 6 років із зарубіжної літератури цього періоду.

Форма контролю: демонстрування буктрейлера на практичному занятті

Тема 6. Новітня українська дитяча література XX століття (одне завдання на вибір).

1. Підготувати мультимедійну презентацію з теми: «Тематика та жанри текстів для дітей дошкільного віку першої половини XX століття у творчості (О. Копиленко, О. Донченко, О. Іваненко, М. Трублаїні, Ю. Збанацький, В. Сухомлинський, Н. Забіла, М. Стельмах).(творчість одного з письменників на вибір).
2. Підготувати буктрейлер на одну із казок О. Іваненко зі збірки «Лісові казки», самостійно визначити вік дітей, яким будете адресувати цей твір.
3. Підготуватися й організувати конкурс на кращого читця поезії для дітей.

Форма контролю: демонстрування виконаних завдань на ПЗ

Тема 7. Сучасна українська література для дітей (кінець XX – поч. XXI ст.)

Створити ментальну карту «Література рідного краю для дошкільнят».

Підготувати ММП з теми: «Дитячі журнали незалежної України» або «Сучасні видавництва для дітей».

Форма контролю: демонстрування виконаних завдань на ПЗ

Тема 8. Зарубіжна дитяча література XX - поч. XXI ст.

1. Створити ментальну карту «Жанрова трансформація казки».
2. Укладіть список екранізованих літературних казок XX ст. (мультиплікаційних і кіно- та телефільмів). Аноуйте їх, орієнтуючись на різновікові групи дітей ЗДО.

Форма контролю: демонстрування виконаних завдань на ПЗ

Індивідуальні науково-дослідні завдання для студентів до змістових модулів 3-4.

1. Підготувати круглий стіл на тему: “Сучасна мовна ситуація в Україні: проблеми та шляхи вирішення”.
2. Написати навчальний проєкт на одну з запропонованих тем:
 - Основи культури і техніки мовлення в системі професійної підготовки майбутніх фахівців.
 - Поезія в житті молоді.
 - Чи потрібна мовна культура людині?
 - Чи варто знати норми етикету?
 - Толерантне спілкування та його значення.

3. Підготувати реферативне дослідження за однією з орієнтовних тем:

1. Правильність і точність як комунікативна ознака мовлення педагога.
2. Орфоепічна норма: еталон і мовленнєва практика.
3. Звуки [г] і [ґ] в українському усному мовленні, їх позначення на письмі.
4. Інтонація – важливий елемент культури мовлення.
5. Характер наголосу в українській літературній мові.
6. Мовні особливості сучасної політичної телереклами.
7. Комплімент у мовленнєвій поведінці педагога.
8. Майстерність усних виступів видатних українських культурних діячів.
9. Проблеми екології українського слова.
10. Проблеми культури мовлення у сучасних періодичних виданнях.
11. Мовна особистість педагога, шляхи її формування.
12. Мовленнєвий етикет як елемент культури мовлення педагога.
13. Визначні постаті в ораторському мистецтві України.
14. Культура мовлення в мережі Інтернет.
15. Феномен милозвучності української мови.
16. Українське красномовство: унікальна сила слова.
17. Розвиток української риторики на зламі тисячоліття.
18. Українське публічне мовлення: від становлення до нових параметрів розвитку.

Оцінка з ІНДЗ є обов’язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Література для дітей дошкільного віку з основами культури і техніки мовлення».

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – **10 балів**.

9. Методи навчання

Лекції, пошуковий (дослідний), частково-пошуковий (евристичний), проблемний, репродуктивний, інформаційно-рецептивний, метод проєктної діяльності, стратегії критичного мислення (бортовий журнал, «тонкі і товсті запитання», рефлексія, графічні систематизатори: ментальні карти, схеми, таблиці тощо), ілюстрація, вправи, самостійна робота з книгою, навчальні диспути та дискусії.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

- ПР-05** - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проєктів; презентація;
- ПР-06** – навчальна дискусія; робота в малих групах;
- ПРН 07** - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проєктів; презентація;
- ПР-08** – лекція, проблемне навчання, робота в малих групах; демонстрація, презентація;
- ПР-15** – лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проєктів; презентація;
- ПР-18** - індивідуальні роботи, рольова гра, імітація;
- ПР-20** – індивідуальні роботи, робота в малих групах.

10. Методи контролю

Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, тестова перевірка знань, модульний контроль, поточне тестування, перевірка завдань самостійної роботи, перевірка індивідуальної роботи, семестрова форма контролю.

11. Питання до іспиту з курсу «Література для дітей дошкільного віку з основами культури і техніки мовлення»

Змістові модулі 1-2

1. Дитяча література як навчальна дисципліна у системі підготовки вихователів у дошкільних закладах.
2. Література для дітей – органічна частина художньої літератури.
3. Специфіка дитячої літератури, що зумовлена віковими особливостями юних читачів.
4. Джерела дитячої літератури.
5. Характер дитячої авторської літератури та її різновиди.
6. Поезія пестування (потішки, утішки, забавлянки, чукикалки, колискові пісні).
7. Дитячий фольклор: небилиці, заклички, примовки, лічилки, дражнилки, мирилки, страшилки, скоромовки).
8. Календарно-обрядова поезія для дітей.
9. Пареміографія, можливості її використання у роботі з дітьми дошкільного віку.
10. Поняття про міф. Міфи як різновид дитячої літератури. Особливості їх використання у роботі з дітьми.
11. «Біблійні оповіді» у дитячому читанні, їх роль у пізнавальному та естетичному розвитку дітей.
12. Героїчний епос, адаптований для дитячого сприйняття.
13. Казка як жанр фольклору. Народні казки і їх різновиди.
14. Казки про тварин, їх поетика.
15. Чарівні казки, їх поетика.
16. Соціально-побутові казки, їх поетика.
17. Байка як різновид дитячої літератури.
18. Перші школи в Київській Русі, їх значення і роль у розвитку освіти та культури. Літературні пам'ятки доби Київської Русі у дитячому читанні.
19. Роль Г. Сковороди у становленні та розвитку дитячої літератури.
20. Роль Т. Шевченка у становленні дитячої літератури в Україні. Погляди на освіту і виховання. Твори Т. Шевченка у дитячому читанні.
21. Марко Вовчок – основоположниця дитячої прози. Перекладацька діяльність. Казки Марка Вовчка, їх особливості.
22. Роль І. Франка у розвитку дитячої літератури як письменника, критика і теоретика.
23. Творчість Л. Глібова для дітей.
24. Естетичне і виховне значення пейзажної лірики українських поетів для розвитку дітей (Олександр Олесь, Я. Щоголів, П. Грабовський, І. Манжура).
25. Дитячі твори українських письменників-педагогів (Б. Грінченко, Б. Лепкий, С. Васильченко, Марійка Підгірянка, Уляна Кравченко, Дніпрова Чайка) як втілення власних педагогічних ідей.
26. Видані заслуги Олени Пчілки як редакторки, видавчині, письменниці, громадської діячки у розвитку дитячої літератури.
27. Модернізм і дитяча література. Твори Лесі Українки у дитячому читанні.
28. Психологізм та моральність – основні риси дитячих творів М. Коцюбинського.
29. Становлення української дитячої драматургії (Олександр Олесь, Дніпрова Чайка). Виникнення дитячого театру. Дитячі журнали та альманахи («Дзвінок», «Молода Україна»).
30. Роль Я. А. Коменського, чеського педагога і письменника, у становленні дитячої літератури. Перша дитяча енциклопедія «Світ в картинках».
31. Творчість Ш. Перро як засновника жанру авторської казки.
32. Доба Просвітництва – час виникнення дитячої літератури в Англії.

33. Авторська казка доби романтизму у Німеччині (брати Грімм, Гофман, В. Гауф), Франції (Жорж Санд).
34. Казкарі постромантичної доби (Ф. Баум, В. Гаршин, Л. Керрол, Р. Кіплінг, О. Вайльд, К. Коллоді, Б. Немцова, Закаріас Топеліус-молодший, Д. Харріс).
35. Король казки Г. Х. Андерсен. Міжнародна літературна премія імені Ганса Крістіана Андерсена у галузі дитячої літератури (Почесний список Андерсена).
36. Виховна дитяча література ХІХ – поч. ХХ ст. (Ч. Діккенс, М. Додж, М. Твен).
37. Особливості розвитку української дитячої літератури у ХХ столітті.
38. Антиказкова кампанія та її подолання. Досягнення у галузі авторської казки у першій пол. ХХ ст. (О. Іваненко, Н. Забіла, П. Тичина, В. Врублевська, М. Йогансен).
39. Тематика та жанри прозових творів для дітей першої половини ХХ століття (О. Копиленко, О. Донченко, О. Іваненко, М. Трублаїні, Ю. Збанацький, В. Сухомлинський, Н. Забіла, М. Стельмах).
40. Поетична творчість для найменших (Н. Забіла, П. Тичина, М. Рильський, П. Воронько, В. Бичко, Б. Чалий, Д. Павличко, М. Познанська, Т. Коломієць).
41. Драматичні твори для дітей (П. Глазовий, І. Кочерга, Я. Мамонтов, А. Шиян).
42. Здобутки письменників-шістдесятників для дітей (М. Вінграновський, І. Калинець, Л. Костенко, В. Симоненко, В. Близнець, І. Жиленко).
43. Творчість В. Нестайка, В. Рутківського та А. Дімарова для дітей.
44. Народознавча тематика у дитячій літературі 90-их років. Поетичні твори для дітей дошкільного віку (І. Андрусак, Ю. Бедрик, В. Голобородько, М. Григорів, Р. Скиба, С. Пантюк, Галина Малик, Г. Кирпа, О. Кротюк, В. Правоторова, М. Савка).
45. Казкова проза для дітей (І. Андрусак, Д. Матіяш, З. Мензатюк, Тарас і Мар'яна Прохаськи, Г. Ткачук, С. Гридана, О. Дерманського, Галини Малик, З. Мензатюк, О. Росича, М. Павленко, Г. Пагутяк).
46. Тематика та жанри прози для дітей дошкільного віку (аніمالістичні та реалістичні твори).
47. Література рідного краю для дошкільнят.
48. Основні тенденції розвитку зарубіжної дитячої літератури ХХ поч. ХХІ ст. століття.
49. Жанрова трансформація казки (А. Мілн, Д. Родарі, Х'ю Лофтінг, Еріх Кестнер, Дж. Крюс, Сельма Лагерлеф, А. Ліндгрєн, Туве Маріка Янсон, Отфріда Пройслера, Памели Треверс, Міхаеля Енде, Фелікс Зальтен, Я. Корчак, В. Дісней, Е. Петішка).
50. Аніمالістичні твори зарубіжних письменників для дітей (М. Келлаган, Дж. Кервуд, Ф. Моует, Д. Даррел, Е. Сетон-Томпсон, Ян Грабовський).
51. Особливості поезії для дітей Я. Бжехви, Ю. Тувіма.
52. Сучасна зарубіжна література для дітей: жанрово-стильові особливості (А. К. Вестлі, Р. Дал, К. Нестлінгер, Д. Джонс, Е. Портер, А. Прейсен, Г. Касдепке).

Змістовні модулі 3-4

1. Культура мови як наука і навчальна дисципліна. Мова, мовлення, мислення. Функції мови і мовлення.
2. Комунікативні ознаки культури мовлення.
3. Культура мовлення. Мовленнєвий етикет та причини мовленнєвих помилок.
4. Мовленнєва діяльність педагога як елемент професійної діяльності. Публічний виступ і культура мовлення.
5. Шляхи досягнення багатства і різноманітності мовлення. Вимоги до усного мовлення.
6. Інформативне, аргументуючі і дискусійне мовлення.
7. Культура писемного мовлення. Текст як одиниця мовлення.
8. Етикетні формули та звертання. Ділова етика.
9. Культура педагогічного спілкування. Основні прийоми встановлення контакту з аудиторією.
10. Культура публічної монологічної мови. Родо-жанрова диференціація монологічної публічної мови.
11. Культура професійної діалогічної мови. Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови.

12. Телефонна розмова як різновид професійної діалогічної мови. Культура ведення телефонної розмови.
13. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії.
14. Значення правильного мовного дихання для читця. Типи дихання.
15. Значення голосу для читця. Постановка і якості розвиненого голосу. Гігієна голосу.
16. Дикція. Система роботи над удосконаленням дикції.
17. Значення орфоєпії для читця. Причини порушення орфоєпічних норм у мовленні.
18. Мовні такти, їх значення для процесу читання, мовлення.
19. Інтонація як мовне явище на слуховому рівні сприймання. Значення та функції інтонації у виразному читанні.
20. Паузи. Класифікація пауз. Тривалість пауз.
21. Мелодика мовлення, її значення у виразному читанні. Основні мелодичні зміни та позначення на письмі.
22. Темп мовлення, його значення для процесу мовлення. Творення темпу і темпоральні зміни.
23. Невербальні засоби спілкування. Міміка. Використання невербальних засобів спілкування вчителем початкової школи.
24. Позамовні засоби виразності (поза, жести). Відповідність міміки і жестів логічній і емоційній насиченості твору.
25. Розмітка тексту знаками партитури.
26. Особливості читання і декламування творів різних жанрів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума балів	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3						
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T6	T7	T8	T9	T10	T 11	T 12	T 13		
	1		1	1	1	1	1				1	1		
Контроль самостійної роботи													40	100
1,5	3	1,5	3	3	3	4,5	4	0,5	0,5	1	1	0,5		
Змістовий модуль 4							Індивідуальне науково-дослідне завдання - 10 балів							
T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20								
	1	1	1		1	1								
Контроль самостійної роботи														
0,5	2	3	1,5	1	1	1								

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмами дисциплін; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83–89	B
	75–82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, B) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, C) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на екзамені помилки при виконанні екзаменаційних завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0–34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове опитування.

Форма підсумкового контролю: іспит.

13. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма освітнього компонента.
2. Опорні конспекти лекцій.
3. Інструкції до практичних занять.
4. Інструкції до самостійної роботи студентів.
5. Навчальні демонстрації.
6. Комп'ютерне забезпечення.
7. Відео програмових творів

14. Рекомендована література

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

(підручники, посібники, хрестоматії, словники, енциклопедії)

(Змістові модулі 1-2)

1. Богданець-Білокаленко Н. Українська дитяча література. Маловідомі твори українських письменників II половини XIX ст.- I половини XX ст. : навчальний посібник. Видання друге, доповнене і перероблене. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2009. 280 с.
2. Богданець-Білокаленко Н. І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини XX ст.- початку XXI ст. Навчальний посібник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 480 с.
3. Дитяча література. Хрестоматія. Маловідомі твори українських письменників 2 половині XIX - 1 половини XXст. : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. К. : Слово, 2006. 254 с.
4. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 1: А – К / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2005. 824 с.
5. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 2: Л-Я / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2006. 864 с.
6. І в мене був свій рідний край... Хрестоматія української діаспорної літератури для дітей і юнацтва / укладач М. В. Варданян. Харків : АССА, 2019. 704 с.
7. Качак Т. Б. Українська література для дітей: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2016. 352 с.
8. Качак Т. Б., Круль Л. М. Зарубіжна література для дітей: підручник. К. : Академвидав, 2014. 416 с.
9. Качак Т. Б., Круль Л. М. Дитяча література з методикою навчання літературного читання. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2017.

10. Качак Т. Дитяча література в незалежній Україні: тенденції розвитку, яскраві постаті, знакові тексти. «Бібліотечка «ДИВОСЛОВА». 2015. № 4. 64 с.
11. Кизилова В. В., Пушко В. Ф. Дитяча українська література: підручник для студентів ВНЗ / В. Пушко. Луганськ : Знання, 2006.
12. Кизилова В. В. Українська література для дітей та юнацтва: новітній дискурс : навчально-методичний посібник для студ. вищих навч. закл. Старобільськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2015. 236 с.
13. Лановик М. Б., Лановик З. Б. Дитячий фольклор. Українська усна народна творчість: Підручник. К. : Знання – Прес, 2001. С.
14. Мацевко-Бекерська Л. В. Дитяча література та практикум виразного читання: Методичні рекомендації до практичних та семінарських занять. Львів, Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005.
15. Літературознавча енциклопедія: у 2-х томах. / [авт.-укладач. Ю.Ковалів]. К. : ВЦ «Академія», 2007.
16. Овдійчук Л. М. Дитяча література: Модульний курс для студентів філологічних факультетів : Навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів. Рівне : "Тетіс", 2008. 304 с.
17. Овдійчук Л. М. Сучасна проза для дітей: жанрово-стильові особливості. LAP Lambert Academic Publishing, 2018. 182 с.
18. Ткаченко А. Мистецтво слова (вступ до літературознавства): Підручник для студ. гуманіт. спец. вузів. К. : Правда Ярослави́чів, 2010. 448 с.
19. Українська дитяча література: Хрестоматія / Вступна ст. та упорядкув. Л. П.Козачок. 2-ге вид., стер. К.: Вища шк. 2002. 519 с.

ХРЕСТОМАТІЇ І МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ У НАЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО

1. Андрущенко Т. К., Лохвицька Л. В. Барвисте життя: хрестоматія для читання дітям дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 344 с.
2. Білан О. І. Веселий дзвіночок. Книга для читання в дошкільному навчальному закладі. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 384 с.
3. Богданець-Білокаленко Н. І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах/ Упор. Н. І. Богданець-Білокаленко. К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. 728 с.
4. Богуш А. М., Попова І. І. Весела скарбничка дідуся Сміховика: літературно-художня збірка для читання дітям дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 272 с.
5. Богуш А., Гавриш Н., Котик Л. Методика організації художньо-мовленнєвої творчості та художньо-мовленнєвої діяльності в ДНЗ. К., 2007. 336 с.
6. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А. І. Мовчун [та ін.]. К. : Арій, 2011. 592 с.
7. Калуська Л. В. Соняшникова читанка: хрестоматія для читання дітям раннього та дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 368 с.
8. Касдепке Г. Міфи для дітей. Львів : Урбіно. 2016. 256.
9. Рідне слово. Хрестоматія дитячої літератури. У 2-х книгах. /Упоряд. А. Мовчун, З. Варавкіна. К. : Арій, 2007.
10. Хрестоматія для читання. Твори для дітей 5 року життя / уклад. А. А. Ємець, О. М. Коваленко, О. В. Шапка. Х. : Вид. група «Основа», 2017. 256 с.
11. Українське дошкілля. Збірка для читання старшого дошкільного і молодшого шкільного віку. Упорядники Надія і Осип Зінкевичі. К. : Смолоскип. 2006. 558 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Галич О. А., Назарець В. М., Васильєв Є.М Теорія літератури К., 2001. 460 с.
2. Гарачковська О. Українська дитяча література 70–90-х років ХХ ст.: Вісник Київського славистичного ун-ту. 2005. № 25. С. 165 – 173.
3. Граф О.В. Шарль Перро «Попелюшка, або Соболевий черевичок». Перро як засновник європейської літературної казки // Все для вчителя. 2009. № 9 -10.

4. Дивосвіт «Веселки»: Антологія літератури для дітей та юнацтва: В 3 т. / Упорядкув. та біограф. Довідки Чайковського Б. Й. та ін. К.: Веселка. Т. 1 : Українська література / передм. І. Т. Бойко. 2004. 631 с.
5. Дивосвіт «Веселки»: Антологія літератури для дітей та юнацтва: В 3 т. / Т.2 : Українська література ХХ ст. / [упорядкув. та біобібліогр. довідки Б. Й. Чайковського та ін.]. 2005. 703 с.
6. Дивосвіт «Веселки»: Антологія літератури для дітей та юнацтва: В 3 т. / Т.2 : Українська література ХХ ст. / [упорядкув. та біобібліогр. довідки Б. Й. Чайковського та ін.]. 2005. 700 с.
7. Дитячі ігри та розваги: популярний посібник для педагогів, дітей та батьків (упор. І. Січовик. Київ : Вид. центр «Просвіта», 2004. 424 с.
8. Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 2. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2012. 192 с.
9. Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 3.- Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2012. 108 с.
10. Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 4. Рівне : Дятлик М., 2013. 308 с.
11. Каратенова Г. Книжки, що не зраджують [Про дитячих письменників. В. Нестайко]. Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2017. №3. С.108 –114.
12. Костюченко В. Літературними стежками. Нарис з історії української літератури для дітей ХХ століття. К. : К.І.С., 2009. 344 с.
13. Кузьменко В. І. Словник літературознавчих термінів. К. : Укр. письменник, 2010. 230 с.
14. Моренець В. Малий світ: Про дитячу літературу. Дніпро. 2019. №7. С.116 – 122.
15. Овдійчук Л. М. Жанрово-стильові особливості сучасної авторської казки // Літератури світу: поетика, ментальність, духовність. Збірник наукових праць. Випуск 4. Кривий Ріг: НВП Інтерсервіс, 2014. С. 220-227. https://www.cuspu.edu.ua/images/nauk_zapiski/filology/v148.pdf
16. Овдійчук Л. М. Жанрово-стильові особливості сучасної біографічної прози для дітей. *Питання літературознавства*: науковий збірник / гол. ред.. О. В. Червінська. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. Вип. 90. С. 156-169. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2014_90_13
17. Овдійчук Л. М. Хронотоп як жанротворчий чинник у сучасній фантастиці та фентезі для дітей // Науковий вісник Миколаївського університету імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство) : збірник наукових праць / за ред. О. С. Філатової. – №2 (16), жовтень, 2015. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2015. С. 202-207. file:///C:/Users/Lilia/AppData/Local/Temp/Nvmduf_2015_2_44.pdf <https://chl.kiev.ua/KEY/Books/ShowBook/673>
18. Осадча К. Психологізм дитячих оповідань Михайла Коцюбинського (принципи і засоби зображення арактерів) Актуальні проблеми слов'янської філології: міжвузівський збірник наукових статей / відп. ред. В. А. Зарва. Бердянськ : БДПУ, 2009. Вип. ХНІ. С. 161-168.
19. Тихолоз Н. Казкотворчість Івана Франка. Львів: 2005. 316 с.
20. Тишук Т. Українська літературна казка в контексті світової літератури. Волинь філологічна: текст і контекст. Українська і польська література для дітей та юнацтва : зб. наук. пр. / упоряд. Т. П. Левчук. Луцьк : РВВ „Вежа” Волин. держ. ун-ту імені Лесі Українки, 2006. Вип. 3
21. Українське слово: Хрестоматія: У 3-х част. / Упор. В. Яременко, Є. Федоренко. – К. : Рось,
22. Українські літературні казки. К. : Молодь, 2017.

Електронні ресурси (дитяча література)

1. „Книги для дітей” - <http://childbooks.blox.ua/html> - [Електронний ресурс].
2. „Країна міркувань” - <http://www.mysl.lviv.ua/> . - [Електронний ресурс].
3. „Світ дитини” - <http://www.abetka-logopedka.org/> - [Електронний ресурс].
4. „Українська казка” - <http://www.kazka.in.ua/> . - [Електронний ресурс].
5. Дитяча література: проблеми і сьогодення [Текст] / Національна бібліотека України для дітей. – Режим доступу: <http://chl.kiev.ua/default.aspx?id=3599> - [Електронний ресурс].
6. Дитяча література [Текст] / allbest.ru . – Режим доступу: http://otherreferats.allbest.ru/literature/00136675_0.html - [Електронний ресурс].
7. Дитяча література [Текст] / Світ книг та музики. – Режим доступу: <http://www.svitknyh.com/collections/dutjacha-literatura> - [Електронний ресурс].
8. Дитяча творчість Івана Франка [Текст] / Бібліотека української літератури. – Режим доступу: <http://ukrlib.com.ua/referats/printout.php?id=134> - [Електронний ресурс].
9. Дитячий сайт Казкар - <http://kazkar.info/>. - [Електронний ресурс].
10. Для дітей українською онлайн - <http://kraj.at.ua/> - [Електронний ресурс].
11. Казкарка. Сучасна дитяча література - <http://kazkarka.com/studiji/ukrajinska-dytyacha-literatura-radyans.html> - [Електронний ресурс].
12. КЛЮЧ - "Краща література юним читачам" <http://www.chl.kiev.ua/key> - [Електронний ресурс].
13. Книгарня - <http://kazky.org.ua/Zbirky/Knihovna.html> [Електронний ресурс].

Змістові модулі 3-4

Основна:

1. Єременко Т. Є. Виразне читання художнього тексту: від теорії до практики / Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського. Одеса : Магістр, 2019. 208 с.
2. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ : Літера, 2020. 224 с.
3. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 243 с.
4. Федієнко В. Основи швидкочитання. Харків : Школа, 2021

Допоміжна:

1. Благун Н. М. Основи культури й техніки мовлення: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 41 с.
2. Коваль Г. П., Захарчук З. О. Виразне читання в структурі уроку : навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання». Тернопіль : Астон, 2015. 174 с.
3. Кравцова І. А. Основи культури і техніки мовлення: навчальний посібник . Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ, 2016. 294 с.
4. Мельник Т., Струганець Л. Культура мови: від теорії до практики: навчальний посібник. Київ: Навчальна книга – Богдан, 2017. 216 с.
5. Микитюк О. Культура мовлення: навч. посібн. Львів : Львівська політехніка, 2017. 236 с.
6. Степанова О. І. Культура мовлення та виразне читання: навчально-методичний посібник. Рівне, 2016. 162 с.
7. Фостер Т. К. Читай як професор. Жвавий і захопливий посібник з читання між рядків. Київ : Темпора, 2021, 344 с.

Інтернет-ресурси:

1. Мова.info: про українську мову, лінгвістику і не тільки: www.mova.info
2. Нова мова: проект розвитку української мови: www.novamova.com.ua
3. Український правопис: www.pravopys.net
4. Словники он-лайн: www.rozum.org.ua